

EL CONGRÉS EUCARÍSTIC COMARCAL D'INCA (1960)

CARME COLOM ARENAS
SANTIAGO CORTÈS FORTEZA

A la clausura del II Congrés Comarcal celebrat a la ciutat de Sóller (30 de maig-6 de juny) el Sr. Bisbe Jesús Enciso y Viana: "Anunció, finalmente, que el III Congreso Eucarístico Comarcal tendrá lugar el año próximo en la ciudad de INCA, que recogerá así la antorcha de fervores eucarísticos encendida en Palma, Manacor y Sóller."¹

L'any 1957 el Sr. Bisbe havia convocat un congrés diocesà a Palma i en una exhortació-pastoral deia que esperava que els fruits d'aquest congrés diocesà, que a la vegada eren els motius que l'animaven a convocar-lo, eren:

- “ 1. Una mayor asistencia a la Santa Misa, especialmente en los días festivos.
2. Mayor participación activa de cuantos asisten al Santo Sacrificio.
3. Mayor frecuencia de Sacramentos, no solamente en los que pueden asistir a la iglesia, sino también entre los enfermos.
4. Resurgimiento de la vida de las asociaciones eucarísticas.”²

El bisbe en aquesta exhortació-pastoral recorda que “en la Eucaristia tenemos la realidad misma adorable de Jesús, Dios y hombre verdadero, que si bien queda oculta bajo las especies de pan y vino, está bien patente a los ojos de nuestra fe.” Però el bisbe també adverteix:

¹ *Crónica Diocesana. II Congreso Eucarístico Comarcal de Sóller.* BOOM. Any XCIX, agost-setembre, 1959, núm. 8, 194-205.

² *Documentos del Prelado. Exhortación Pastoral con ocasión del Congreso Eucarístico Diocesano.* BOOM. Any XCVII, maig de 1957, núm. 5, 167-171.

“La fe con frecuencia se debilita, y es necesario robustecerla para que nos ayude a aprovechar este riquísimo tesoro de la Eucaristía.. Los ojos de la fe quedan a veces empañados, y es preciso limpiarlos, para poder gozar de la hermosa visión de las realidades sobrenaturales que ella nos proporciona. Todo esto tratamos de hacer en el Congreso.”³

Aquell any se celebrà a Ciutat el I Congrés Eucarístic Diocesà (26 al 30 de maig de 1957). A la clausura d'aquest congrés diocesà el Sr. Bisbe digué: “Éste que ahora clausuramos es el primero de una série de Congresos Eucarísticos Comarcales, que cada año celebraremos en una localidad distinta de la Isla. El año próximo será el primero, que tendrá por sede la ciudad de Manacor.”⁴ I així s'anaren celebrant a Manacor (1958), el II a Sóller (1959), el III a Inca (1960), el IV a Felanitx (1961) i el V a Andratx (1962), i s'abastà així tota la geografia insular.

El bisbe en la seva exhortació-pastoral havia marcat unes pautes per redactar el programa que havia de conduir el Congrés deixant, això sí, que cada poble hi afegís tot allò que cregués adient per millor aconseguir els objectius del Congrés. S'ha de dir que tant en la preparació com en la realització hi havia de prendre part el seglar, ja que el bisbe volia que tots hi participassin; per això mobilitzà Acció Catòlica, Congregació Mariana, Adoració Nocturna i totes les associacions apostòliques esteses dins la diòcesi. A més, animava els capellans a facilitar la participació de tots al Congrés posant els mitjans suficients per fer que el Congrés arribàs a tots.

El Congrés Diocesà, almanco externament, degué ser un èxit, ja que el bisbe a la seva clausura emprà paraules d'elogi cap al poble de Mallorca: “Yo me siento orgulloso de ser el Obispo de los Mallorquines”.⁵ I això, sens dubte, l'animava encara més a emprendre l'aventura d'organitzar els congressos comarcals.

Tal vegada els congressos tengueren una part d'exaltació del nacionalcatolicisme, però no es pot negar que el poble senzill, a la seva manera, expressà el seu fervor eucarístic. També s'ha de dir que ja es respiraven certs aires de canvi sense saber ben bé d'on venien, però no podem oblidar que estàvem a les portes del concili II del Vaticà.

ELS ACTES PREPARATIUS DE LA SETMANA DEL CONGRÉS: ELS CONGRESSOS DELS POBLES I LES JORNADES ESPIRITUALS

Durant els mesos previs al Congrés, es dugueren a terme diferents actes tant a Inca com als pobles de la comarca. Cada una de les parròquies que integraven l'arxiprestat va organitzar la seva jornada eucarística.

I Jornada Eucarística a Moscarí. Aquesta jornada es va celebrar el 8 de desembre de 1959, amb motiu del dia de la Immaculada Concepció. Allà anaren molts del feels de la comarca.

La II Jornada Eucarística tengué lloc a Lloseta, però d'aquesta no hi ha crònica.

³ Ídem.

⁴ *Crònica oficial del I Congreso Eucarístico Dicesano de Mallorca*, BOOM XCVII. Agost de 1957, núm. 8, 259-309.

⁵ Ídem.

III Jornada Eucarística a Biniamar. Celebrada el 28 de febrer, els carrers es van engalanar. La missa de comunió, com a primer acte, fou molt nodrit. A l'horabaixa, a les 16 h, es va resar el rosari davant del Santíssim i després s'organitzà una processó eucarística amb assistència dels col·legis i nombrosos locals i visitants de la comarca.

IV Jornada Eucarística a Llubí. Fou dirigida pel rector i pels senyors Rnds. Jasso i Mateu. La comunió i la missa major foren molt nombroses. Després del rés del rosari es va fer una processó eucarística, on 4 capellans de la comarca portaven el Santíssim. Els acompanyaven les autoritats locals i una banda de música, i recorregueren els carrers principals del poble.

V Jornada Eucarística a Caimari. Es va celebrar el dia 19 de març, dia de Sant Josep, i el seu rector Mn. Pedro Rubert explicava al bolletí⁶ com seria aquesta celebració: durant aquest dia el Rnd. P. Jaume Palou predicaria i faria diverses conferències. Es faria una missa de comunió i s'organitzaria un acte final a les 16.30 de l'horabaixa. Els actes principals foren un acte eucarístic i una processó solemne del Santíssim.

Al bolletí de 15 d'abril de 1960, es fa la crònica d'aquesta jornada. Durant els dies previs es va realitzar la "Semana de Orientación". El mateix dia, al matí, una missa dirigida; i a l'horabaixa una missa per als nins i nines de catecisme; i al vespre rosari i conferència.

També hi hagué altres activitats com conferències especials i exclusives per als joves i les joves. Aquesta celebració aglutinà unes 650 persones. A l'horabaixa es va fer una processó pels principals carrers del poble, que estaven engalanats amb domassos, cossiols i murta, amb assistència de representacions de Selva, Moscarí, Biniamar, Campanet i Inca. Una banda de música acompanyava amb cànctics religiosos.

A la plaça d'Espanya hi havia un altar, decorat col·lectivament, on es va dipositar la custòdia i es cantà l'Himne del Congrés.

VI Jornada Eucarística a Mancor. Se celebrà el 20 de març. A l'horabaixa s'exposà el Santíssim, es resà el sant rosari i posteriorment es realitzà una processó eucarística que recorregué els carrers principals del poble, que estaven engalanats. Hi acudí gent de tota la comarca, i a la processó acudiren les autoritats, i anava acompanyada per una banda de música.

VIII Jornada Eucarística a Campanet. Tengué lloc el dia 27 de març. En aquesta jornada, es llüïren per primer cop els emblemes del Congrés Comarcal. A l'horabaixa es resà el rosari davant del Santíssim i el vicari d'Alcúdia va fer un sermó. Posteriorment es féu la processó on acudiren les autoritats i anava seguida d'una banda de música.

A Inca també es realitzaren actes com són les tres setmanes espirituals celebrades a Santa Maria la Major; la primera de la jove, entre 6 i el 13 de març.

6 *Boletín del III Congreso Eucarístico Comarcal: Inca*, 15 de febrer de 1960, núm. 4.

Els actes començaren el dia 6 després de la missa “vespertina”. Hi hagué actes cada dia de la setmana. Al matí, a les 6.30 h, xerrada i missa. I a l’horabaixa, a les 7.45 h, rosari i conferència. La segona, la setmana de la dona, entre el 20 i el 27 de març, dirigida pel pare Jaume Palou MSSCC. I la tercera, a setmana per homes i joves, entre el 27 de març i el 3 d’abril. Setmana de conferències a càrrec del missioner P. Nicolau Pascual, de Sant Vicens de Paül.

L'ORGANITZACIÓ DEL CONGRÉS I LA CREACIÓ DE COMISSIONS

Al segon bolletí l’organització general del Congrés informa de la constitució de 10 comissions per afavorir el seu bon funcionament. Les comissions són les següents:

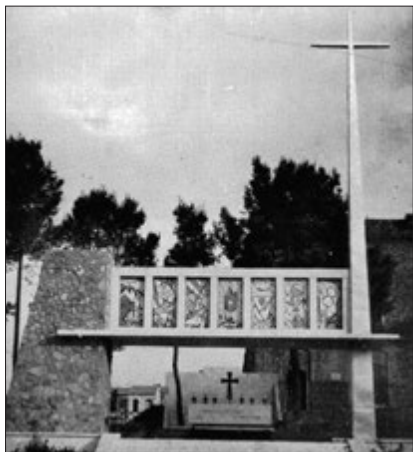
- 1 Comissió de preparació espiritual. Entre les seves tasques hi havia:
 - Els malalts: amb la visita i fitxer.
 - Actes eucarístics a les esglésies i als col·legis, com a acte previ i l’organització del dia final del Congrés.
- 2 Difusió o propaganda: s’ocupaven de l’edició i el repartiment del bolletí; Informar els diferents mitjans de premsa (Ciutat i corresponsals dels diaris); emissions de ràdio, concursos, etc.
- 3 Art: la seva tasca consistia a dissenyar un altar per al Congrés; organitzar una exposició d’art sacre eucarístic; fer un auto sacramental; i havien de dissenyar l’ornamentació general dels carrers de la ciutat.
- 4 Música i litúrgia: eren els encarregats de donar les normes i mitjans concrets a tota la comarca sobre com preparar els càntics del Congrés. També havien de cuidar la direcció de cant i moviments en tots els actes.
- 5 Exposició missional: havien de recollir ornaments o objectes litúrgics i celebrar l’Exposició Misional els dies del Congrés.
- 6 Actes escolars: instrucció catequista de l’eucaristia a través de concursos escolars, entre d’altres; organització del Dia de la Primera Comunió dels Nins; i organització del Dia de l’Escola.
- 7 Obres socials: habitatges del Congrés i organització del Dia del Treball i de l’Esport.
- 8 Hisenda: s’ocupaven de tots els aspectes econòmics del Congrés que són: control i intervenció general econòmica; promoure actes adequats per fer possible la liquidació de les despeses generals; i organitzar a l’església i a la ciutat l’ajuda de les famílies i entitats per sufragar les despeses del Congrés.
- 9 Setmana del Congrés: organització dels actes que s’havien de fer cada dia de la setmana.
- 10 Ordre: una de les tasques era la d’ordenar el trànsit; organitzar els transports tant per ferrocarril com per carreteres i cercar allotjament per als feils, a les entitats i a cases particulars.

Un cop establertes, aquestes comissions començaren a treballar per tenir els seus objectius complerts al mes de maig.

COMISSIÓ D’ART

Una de les seves tasques era encarregar el disseny de l’altar eucarístic que es

col·locaria a la plaça de Mallorca, ja que aprofitant la reforma que l'Ajuntament havia duit a terme es va decidir que aquest seria el punt central dels actes d'aquesta setmana. La Comissió d'Art va encarregar a Valerià Pinell el seu

Altar del congrés situat a la plaça de José Antonio (actual plaça de Mallorca).

disseny. Com que el projecte tenia algunes dificultats tècniques l'arquitecte, el Sr. Llabrés, va fer algunes modificacions perquè es pogués construir. La creu del lateral dret feia uns 16 metres d'alçada. Es va dissenyar en forma de pont, que uneix la vida natural de l'home amb la vida sobrenatural,⁷ gràcies als sacraments. Està format per un gran bloc irregular de pedra vertical i amb un fris horitzontal on es representen els set sacraments, expressats al·legòricament mitjançant els seus símbols, formant la creu.

Els dibuixos originals que representen els sacraments foren obra de Josep Mª Grau i Montaner. El primer, el **baptisme**, representat per una pila baptismal dels primers temps, emmarcada pel passatge de l'Evangeli del baptisme de Jesús al Jordà. A la part superior es veu a l'Esperit Sant en forma de colom, amb aurèola de núvols. A sota i en primer pla, el riu Jordà i el peix, símbol eucarístic. La **confirmació** es resol amb una mitra episcopal i el miracle dels pans i els peixos. La **penitència** inclou la bossa dels doblers de Judes, un peu encadenat, un objecte que imita una creu i mitja espasa, i l'hòstia en forma de sol irradiant la seva llum sobre tots els símbols. El quart plafó representa l'**eucaristia**, en una gran custòdia que presideix el món, al·legoria del regnat de Crist i imatge del lema del Congrés. L'**extramunció** ve expressada en una barca de veles desplegadas, com l'ànima va unguida que s'encamina cap als ports de la salvació. L'**orde sacerdotal** està representat per un calze en el moment de la seva màxima elevació i un encenser. Finalment en el **matrimoni** es pot veure la unió de l'home i la dona, del cristià amb el cos místic, de l'ànima amb Crist, el seu espòs. Al mateix plafó es pot llegir el lema del Congrés "Pro Mundi Vita", que significa que tots els sacraments en funció del de l'eucaristia estan instituits "per la vida del món".

Detall de l'altar del congrés situat a la plaça de José Antonio.

7 Setmanari *Ciudad*, 1960.

Una altra de les seves funcions era l'organització d'una exposició d'art eucarístic. En aquesta hi hagué objectes i ornaments relacionats amb l'eucaristia com calzes, quadres, etc., recollits a tota la comarca. Aquesta exposició s'instal·là al convent de les religioses franciscanes.

En darrer lloc, aquesta comissió es va encarregar de donar una sèrie de pautes als inquers per a l'ornamentació dels carrers. Van recomanar la decoració dels carrers i les façanes, sobretot d'aquells per on havia de passar la processó. Van donar com a pauta la confecció de domassos amb els colors pontificals (blanc i groc); treure els cossiols al carrer i decorar amb gran quantitat de flors. També es podien adquirir unes banderoles amb el cartell oficial del Congrés per penjar als balcons i les finestres. Igualment s'hi podia incorporar il·luminació. Al recorregut de la processó, per tal de donar una major uniformitat, es varen donar unes pautes més concretes als veïns.

LA COMISSIÓ MISSIONAL

Aquesta comissió va realitzar un gran esforç per dur a terme la seva tasca. Una de les seves funcions era la d'organitzar una exposició d'ornaments sagrats realitzats pels inquers i la gent de la comarca. Es convidà les joves i les dones a

Exposició missional.

confeccionar estovalles, corporals, pal·lis, albes, amits... amb robes de fil de les velles capses de les famílies, casulles, altars portàtils, calzes, missals. Un cop finalitzada l'exposició, el destí dels ornaments sagrats era la terra de les missions, on els missioners tenien mancances per dir missa i administrar els sants sacraments. Al bolletí del 15 de febrer hi ha una relació del donatius que arribaven per a aquesta exposició tant d'Inca com de la comarca:

Sra. Paula Coll, vuida de Domènech: un bocí de tela per a un amit i una tovallola.

Una devota de les missions: una camisa de fil per a purificadors i corporals.

Sra. Maria Socias, viuda d'Estrany: un

bocí de tela de fil per a dos purificadors, dues tovallolletes i un bocí per a sis corporals.

Germanes Beltrán (Garreta): una peça de puntes de ganxo.

Germanes Morey: un bocí de tela per a "roquete".

Srta. Capellá: tela per un "roquete".

Germanes Ramis: un llençol i una camisa de fil per a purificadors i corporals.

Srta. Isabel Mateu: una falda de seda negra per a casulla i un mantell per a escapulari de casulla.

Sra. Catalina Ensenyat de Mascaró: un llençol de fil.

Sra. Victòria Fuster, viuda d'Aguiló: tres bocins d'encaix per a tovallolletes.

Sra. Maria Cortés de Nicolau: teixit per a sis amits i sis tovallolletes.
 Sra. Francisca Sastre: un bocí per a purificadors i una falda de seda per a casulla.
 Aquesta exposició també comptaria amb objectes exòtics portats des de les missions com són cocodrils, serps, pèls de tigre, aranyes, fletxes i una cabana indígena, entre d'altres.

LA COMISSIÓ DE MÚSICA

Partitura de l'himne del congrés.

Era l'encarregada de tots els aspectes musicals dels diferents actes. La seva primera missió fou la de fer un himne per al Congrés que fos una obra de valor espiritual que els apropàs a Jesús a través del diví misteri de l'eucaristia. Aquest fou escrit per Mn. Andreu Caimari i musicat per Antoni Torrandell. Per poder aconseguir una major difusió es va gravar a una cinta

perquè es pogués aprendre amb major facilitat a les escoles i es podia adquirir imprès amb el text i la música amb una intenció de fer publicitat als actes. L'himne valia una pesseta. El text de l'himne és el següent:

“Tú eres el gran Rey,
 Oh Jesús Sacramentado.
 Te rinda toda alma
 Profunda Oración.
 Señor de cada pecho
 Haz un altar sagrado
 Y sea tu custodia
 En propio corazón.
 Buscando amor
 Del Cielo has bajado
 Y con nosotros
 Te haces Peregrino.
 Tú levantas la tienda
 A nuestro lado
 Para ser pan de vida
 En el camino.”

Per poder seguir amb major facilitat els càntics del Congrés, aquesta comissió va editar un manual litúrgic que conté les oracions de la missa pontifical del dia final o altres càntics útils per als congressistes. El preu del manual era de 3 pessetes.

LES COMISSIONS D'HISENDA I DIFUSIÓ

Eren les encarregades de crear un grup d'elements que havien de portar tots els congressistes. Aquest conjunt estava format per la insígnia, que tenia una doble finalitat: per una banda, que els feels tenguessin un element identificatiu, i per l'altra, recaptar doblers per sufragar les despeses ocasionades pel Congrés. Les insígnies foren realitzades a la casa Plúsim de Barcelona.⁸ Es podien portar a les solapes durant la setmana del Congrés, però es recomanava portar-les des del moment de la seva adquisició. El seu preu era de 5 pessetes; el manual litúrgic, que permetia seguir els càntics de les celebracions, tenia un preu de 3 pessetes; el carnet de congressista; i una espelma amb tulipa per a la processó. El conjunt complet es podia adquirir al centre parroquial.

LA COMISSIÓ D'ACTES ESCOLARS

Aquesta treballà durant tot el període per preparar-se per a aquesta setmana, amb el catecisme i fent un concurs sobre els seus coneixements. També es donaren unes pautes per a l'organització de l'acte de primera comunió celebrat el dia 8 de maig pel bisbe Jesús Enciso Viana. Els combregants s'havien de concentrar abans de les 8 del matí a les seves escoles. Allà els pares reberen dues targetes per a un seient reservat a la plaça de l'altar. Els directors dels col·legis dirigiran els nins i nines a l'església parroquial, on ocuparan el seu lloc abans de les 8.30 h. A aquesta hora se celebrarà la desfilada de combregants cap a la plaça del Congrés, on els esperarà el bisbe. Un cop finalitzat l'acte, els nins i nines es dirigiran cap a la rectoria per rebre el seu obsequi. Es fan una sèrie d'indicacions per als pares. Primer sobre la indumentària, ja que per als vestits recomanaren els que s'exposen als aparadors de la ciutat. Ha de ser un vestit seriós, sense insígnies ni capells i sense que semblin desfresses. Sí es podien portar els llaços de primera comunió, crucifix i medalles. No s'havien de tenir a les mans llibres o rosaris, ja que es podrien distreure. La sagrada comunió, l'havien de rebre simultàniament amb els pares o acompanyants als combregadors que hi hauria als laterals de la plaça. Els nins i nines de la resta de la comarca celebraran la comunió a les seves parròquies, però poden acudir a l'acte vestits de primera comunió.

LA CELEBRACIÓ DE LA SETMANA DEL CONGRÉS EUCARÍSTIC D'INCA

Els actes s'iniciaren el dissabte 7 de maig amb l'arribada del bisbe i el pregó del P. Pedro Langarica a la plaça de Mallorca amb gran afluència de feels. Posteriorment s'inauguraren les dues exposicions d'art, la missional i la d'art sacre. A les onze del vespre es va fer una vigília pública. La ciutat s'abocà fervorosament en la celebració del Congrés. Diumenge dia 8 començà la jornada del nins amb la primera comunió, que fou un espectacle inoblidable. També tengué lloc la celebració de la darrera jornada comarcal a la parròquia de Crist Rei. El dia 9 era el destinat a l'homenatge de l'Escola a l'Eucaristia. Es va celebrar al Teatre Principal el lliurament de diplomes de les nines i nins de la comarca i es va projectar la pel·lícula *La ciudad de los niños*. A partir d'aquí

8 *Boletín del III Congreso Eucarístico Comarcal: Inca*, 15 d'abril de 1960, núm. 6.

s'inicià la setmana del Congrés amb els dies dedicats a diferents temes. El dia 10 estava dedicat a la joventut i va començar amb una missa al monestir de Sant Bartomeu i un acte eucarístic al qual assistiren les comunitats religioses d'Inca i de la comarca. L'horabaixa, a la plaça del convent es va celebrar una comunió general per als joves.

El dimecres dia 11 fou dedicat a la família cristiana, i es féu una missa, conferència, i s'oficià una comunió general per als matrimonis. El dijous dia 12 fou el dia de les Forces Armades i a les celebracions realitzades a l'església de Sant Francesc assistiren les tropes, els comandaments, la Policia Local i la Guàrdia Civil. El divendres 13 el dia es va dedicar a "el dolor i desagravi a Jesús Eucaristía". Se celebrà a Crist Rei una missa i posteriorment una comunió general a la plaça del Congrés. Aquest acte es va radiar per als impossibilitats que no hi pogueren anar, i es va imposar la medalla al "malalt congressista". L'acte de reparació tengué lloc al vespre a una missa. El dissabte 14 es dedicà al treball i l'esport. El dia començà amb una missa a Crist Rei i es traslladaren a Santa Maria la Major, on es féu una conferència. En darrer lloc el diumenge 15 fou el dia de la clausura. Es realitzà una missa pontifical presidida per l'Excm. Senyor Bisbe i amb assistència de les autoritats locals i provincials. La jornada i el Congrés finalitzaren amb la solemne processó eucarística realitzada pels principals carrers de la ciutat. Aquests actes es visqueren com una Santa Olimpíada de Fe viscuda a les barriades de la ciutat, que rivalitzaven en la decoració dels carrers per on passava la processó de Santa Maria la Major.

Les dues exposicions foren molt visitades, igual que el calze il·luminat que presideix la façana de l'església parroquial.

Bolleti del Congrés Eucarístic comarcal d'Inca.

Estores de flors que engalanaven els carrers.
La primera porta el lema del Congrés.

Primera comunió dels nins d'Inca i la comarca.